

"Έτος Β'. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1971 Φύλλον 11ον

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τά τρία πρώτα άρθρα τοῦ ὑπό ἔγκρισιν κατα στατικοῦ τοῦ Συλλόγου 'Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος, περὶ τοῦ δποίου ἐ γράψαμεν εἰς τὸ προτυγόμενον φύλλον.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

Τοῦ Συλλόγου 'Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος (Ζηροκαμπίου Λακεδαιμονος) ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α': ΤΙΤΛΟΣ—ΕΔΡΑ—ΣΚΟ ΠΟΣ.

"Άρθρον 1ον.

'Ιδρυεται Σωματείον ὑπό τὸν τίτλον «Σύλλογος 'Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος (Ζηροκαμπίου Λακεδαιμονος)» μὲ έδρα τὰς 'Αθήνας.

"Άρθρον 2ον

Σκοπός τοῦ συλλόγου είναι ἡ πνευ ματική καὶ ηθική ἔξυπνωσις τῶν μελῶν, ἡ περαιτέρω σύσφιξις τῶν μεταξὺ τῶν δεσμῶν, τοὺς δποίους ἐδημιούργησεν ἡ κοινὴ καταγωγὴ καὶ ἡ κοινὴ παιδεία, ἡ παράτρυνσις πρὸς διατήρησιν, καλ λιέργειαν καὶ προσαγωγὴν ἐτὶ στενωτέ ρων δεσμῶν μὲ τὴν Πλατώνα Γῆν καὶ ἡ ἐντονωτέρα ἔκφρασις τοῦ ἐνδιαφέρον τος δι' αὐτήν καὶ πρὸς αὐτήν.

"Άρθρον 3ον

'Η ἐπίτευξις τῶν ὡς ἄνω σκοπῶν

θέλει ἐπιδιωχθῆναι διά παντός νομίμου μέ σου καὶ εἰδικώτερον διά περιοδικῶν συ ναντήσεων, διαλέξων, ἐκθήσεων, ὀργα νώσεως ψυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων, ἐκ δρομῶν εἰς τὴν γενέτειραν, συνεργασίας εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐφημερίδος «Τὸ Ζηροκάμπι» ἐνθαρρύνσεως καὶ ὑποστη ρίξεως τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὸ Ζηροκάμπιον—θεατρικῶν παρα στάσεων, συναυλιῶν κ. ἀ—ἡθικῆς καὶ ύλικῆς ἐπιβραβεύσεως τῶν κατ' ἔτος πρωτευόντων εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ἀθλητικὸν στήθον μαθητῶν, συμπαρα στάσεως πρὸς τοὺς νέους ἀποφοίτους κλπ.

— Μὲ τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργ. Θ. Καλκάνην είχομεν τὴν εὐ καιρίαν πολλάκις νὰ συνομιλήσωμεν. Εἰς δῆλας διεπιστώσαμεν ἐκπληξῖν· ἐκπληξῖν διὰ τὸ πόσον ὅλιγα είχον κατὰ νοῦν εἰς τὸν Σύλλογον δταν ἔχεινησαν καὶ διὰ τὸ πόσον πολλά δνοκαλύπτουν δ τι μποροῦν νὰ κάνουν. "Έχουν γίνει τὸ σα πολλά εἰς τὸ Ζηροκάμπι, δμως ἐ χρεάζετο ἔνας ἀκόμη «φορεύς», δ ὅποι ος νὰ διέρχεται ἀπὸ τὴν 'Αθήνα, δπου ἔνας μεγάλος ἀριθμὸς συμπατριώτων, προθύμων διὰ κάθε βοήθειαν, περιμέ

νη κάπτοιον νά τούς πλησιάση καί νά τούς συντονίση εἰς τήν σημερινήν συχνότητα τοῦ χωριοῦ μας. Μετά μίαν περίοδον δέρανείας καί ἀναμοιῆς τής ἐγκρίσεως τοῦ καταστατικοῦ ἐλπίζουν εἰς πραγμάτωσιν τῶν σχεδίων τους.

— "Ηδη ἔχουν ἀρχίσει νά συγκεντρώνουν τό ὑλικόν καί συντόμως θά γι νουν τά ἔγκαινια τοῦ Μουσείου Λαϊκῆς Τέχνης Σηροκαμπίου, τό διποίον στεγάζεται εἰς προθύμως παραχωρηθεῖσαν αἰθουσαν τοῦ Κοινοτικοῦ κτιρίου. Μὲ τήν βοήθειαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Κατσουλάκου, διποίος εἶχε καί τήν ίδεαν, συγκεντρώνεται, περισώζεται διὰ τήν ἀκρίβειαν, ἐνας ἀνεκτήμη τος θησαυρός, διποίος κατ' οὐδένα τρόπον πρέπει νά ἀφεθῇ εἰς καταστρο φήν ἀπὸ τὸν χρόνον καί τήν ἀγνοιαν ἥ νά μεταναστεύσῃ εἰς χειρας ἐπιτηδεῖ ων. Ἐπίστης θὰ ἐπιδιωχθῇ, μέ τήν ἀ δειαν τής Ἑκκλησίας πάντοτε, ἥ συν τήρησις, διαφύλαξις καί ἔκθεσις παλαιῶν εἰκόνων εἰς τὸ Μουσείον, καθ' ὅσου, ὡς εἴμεθα εἰς θέσιν νά γνωρίζωμεν, πολ λοὶ εἰναι αύτοι πού μὲ δόλον ἥ βιαι πραγίαν λυμαίνονται τά ἔξωκκλήσια καί τάς οὐκίας.

— Εἰς τήν προσπάθειαν αύτήν, συγ κεντρώσεως καί διαφύλαξεως τής κλη ρονομίας τῶν προγόνων μας, ἐντάσ σεται καί ἡ ἀντιγραφή καί ἡχογράφη σις τραγουδιῶν καί σκοπῶν τής πε ριοχῆς μας ἀπὸ τὸ στόμα καί τά λαϊ κά μουσικά ὅργανα τῶν συμπατριω τῶν μας, αύτῶν πού ἀκόμη διατηροῦν τήν παράδοσιν τοῦ τραγουδιστοῦ λα οῦ μας. Ἐλπίζεται βασιμως δὲ ὅτι συντόμως ἀπὸ τὸ Ραδιόφωνον θὰ ἀ κουσθῇ δι μουσικός ἀντίλαλος τοῦ τό που μας καί τῶν ἀνθρώπων του, μὲ τό πλούσιον συναίσθημα καί τήν πη γαίαν ἔμπνευσιν.

— "Ἐν συναρτήσει μὲ τά ἀνωτέρω καί ὑπακούων εἰς ἐπιτακτικήν ἀνάγκην καί προτροπήν δ Σύλλογος συγ κεντρώνει, ἀπό τά ἀρχεία καί τάς δια

σπάρτους πηγάς, στοιχεία καί πληρο φορίας διὰ τήν σύνθεσιν καί τήν ὀλο κλήρωσιν τῆς Ιστορίας τῆς περιοχῆς μας, πού διποκαλύπτεται πολύ πλου σία εἰς γεγονότα καί σημασίαν.

Παραλλήλως πρὸς αύτά ἔτοιμάζεται σειρὰ διαλέξεων εἰς Σηροκάμπι καί 'Α θηνας, καθὼς ἐπίσης φωτογράφησις καί κινηματογράφησις τοπίων, συνη θειῶν καί σκηνῶν τῆς καθημερινῆς; ζωῆς τῶν χωριῶν μας μέ τήν βοήθειαν « Ειδήμιον », μὲ τήν προσπτικήν δη μιουργίας ἔκθεσεως καί, κυρίως, πα ρουσιάσεως των εἰς τήν Τηλεόρασιν. 'Ακόμη, ἐτελείωσεν ἡ μελέτη καί ἡ προσ αρμογή εἰς τήν γεωγραφικήν θέσιν τοῦ χωριοῦ μας ἀπό τά μέλη τοῦ Συλ λόγου, ἐνός ήλιακοῦ ὀρολογίου, τὸ δ ποίον θὰ στηθῇ εἰς κατάλληλον θέσιν μέ τήν βοήθειαν τῆς Κοινότητος.

— Τέλος, μᾶς ὀνεφέρθη τό θέμα τῆς πισίνας. 'Ως γνωστόν ἡ Κοινότης; ἔχει ἔξασφαλίσει τόν ίδινον πρό; τοῦτο χώρον, τόν πλησίον τῆς Δεξαμενῆς; ἐ πίσης εἰναι γνωστόν ὅτι ἔχει ἔκδηλω θῇ ἐνδιαφέρων τῶν εἰς 'Αμερικήν καί Κα ναδᾶ συμπατριωτῶν μας. 'Ο Σύλλογος ἀπεφάσισεν δπως, διὰ τὸ ὑψηλότερον καί προφανοῦς σημασίας ἔργον αύτὸ, προ τείνει δι' ἐαυτόν τόν ρόλον « φορέως » καί συντονιστού. Ἐχων ύπ' ὄψιν τάς ἀπαιτήσεις ἐνός τοιούτου ἔργου καί τά ὄφελη διὰ τόν τουρισμὸν καί τήν ύ γειαν τῶν κα γοϊκων, θά προσπαθήση νά συνενώσῃ δόλας τάς καλάς δυνάμεις τοῦ χωριοῦ μας, εἴτε εἰς τό ἔξωτερι κόν, εἴτε εἰς τό ἔξωτερικόν εύγισκομέ νας, ἐλπίζων καί εἰς βοήθειαν τῆς Γεν. Γραμματείας 'Αθλητισμοῦ, καθ' ὅσον δὲν θά πρόκειται μόνον διά μίαν πολυ τελῆ πισίναν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐν τέλειον κολυμβητήριον, πού τόσον στερεῖται ἡ Πελοπόννησος !

Τό Σηροκάμπι

Έκει στ' άπόσκια τοῦ δουνοῦ...

ΣΤ' ΑΝΑΚΟΛΟ

Ένα καλοκαιριάτικο άπομεσήμερο... μέ τὸν ἥλιο νὰ πυρπολῇ τὸν κάμπο .. μὲ λίγους φίλους, τραβᾶς γιά τ' ὄνακωλο, ἀπ' τ' αὐλάκι. Κολλημένος στὸ βράχο, περιᾶς τὸν λεπτόκορμο εὐκά-

λυπτο—ποὺ ριζωμένος κάτω βαθιά στὸ ποτόμι ψηλώνει, όλοένυψηλώνει ψάχνοντας γιὰ λίγο ἥλιο—ἀνεβαίνεις τὰ «σκαλιά», διώχνεις τὸν φόβο καὶ προχωρεῖς πάνω ἀπ' τὸ χάος τῶν πενήντα τόσων μέτρων ἀλλού οἱ θάμνοι σοῦ κρύβουν τὸ βάραθρο, ἀλλοῦ μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ σου ἀναζητᾶς κάτω βαθιά τὸ νερὸ ποὺ ἀκούγεται λές μεσ' ἀπ' τὴν γῆ προσέχεις κάθε σου βῆμα...μιά τελευταία στροφή..κι ἀρχίζεις νά διαλέγης: «καταρράχτη»; «σγουρίτσα»; «πολδμί»; .. ὅμως ἀρχίζεις νά κατεβαίνῃς γιὰ τὴν «κομινή»· κάτω, σ' ἀνήλιαγες γωνιές τὸ ποτάμι φυλάει ἀρκετό νερό γιὰ ἔνα μπάνιο. Σὲ προηγού μενο σημείωμα είχαμε θαυμάσει τὸ μεγαλούργημα τοῦ ποταμιοῦ στὸ σὲνολό του· τώρα μένουμε ἐκστατικοὶ ἀπ' τὶς λεπτομέρειες· ή «κομινή»—«Κομνηνή» πιὸ σωστά—εἶναι ἔνα κομμάτι τοῦ ποταμιοῦ, μήκουν; 25 περίπου μέτρων, σι-

γμοειδές στὸ σχῆμα, μὲ ἐντελῶς κατακόρυφες, λεῖες, ἀπὸ συμπαγῆ βράχο δχθες καὶ . . . σκεπασμένο σκεπασμένο ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο συμπαγῆ βράχο σκεπασμένο καὶ ἀπὸ πυκνές φυλλωσιές. Ή πέτρινη αὐτὴ δροφή, μέ τὰ ἐλάχιστα ἀνοίγματα, ἀφήνει λίγες μόνο ἡλιαχτίδες νὰ φθάσουν μέχρι τὰ βαθιά, κοντὰ στὰ 3 μέτρα, νερά ποὺ μένουν ἔκει ἀσωστα δλόκληρο τὸ καλοκαίρι, καὶ ἀκόμη λιγότερες περικοκλάδες νὰ ἀκούμη πήσουν τὴν ἐπιφάνειά τους. Οἱ χρωματισμένες πράσινες ἀπ' τὶς φυλλωσιές καὶ τὰ πλατανόφυλλα ἡλιαχτίδες, ἡ ἀσημένια ἄμμος καὶ δ κατακόκκινος αιματίτης, ποὺ συνθέτουν τὸν βυθὸ, οἱ φαιοπράσινοι σταλλακτίτες, πού ἀφήνουν ἀσταμάτητα ἀστραφτερές σταλαγματιές καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ ἀπολιθώματα συνθέτουν μία φαντασμαγορία καὶ κάνουν τὸ μπάνιο ἔκει—τὴν . . . κρύα περιπέτεια, ὅπως νομίζουν πολλοί—ἔνα ἀποξέχασμα σὲ ἔξωπραγματικούς χώρους . . .

Γεώργιος Θ. Καλκάνης

ΑΞΙΕΠΑΙΝΟΣ ΠΡΑΞΙΣ

Ο διακεκριμένος συμπατριώτης μας κ. Εδάγγελος Παπαδάκος, γνωστὸς διὰ τὴν ίδιας αὐτοῦ δαπάναις χρηματοδότησιν ἔργων κοινωφελῶν, ἡγόρασε καὶ ἔδωρησεν εἰς τὴν Φιλαρμονικὴν 'Απόδλωνος Σηροκαμπίου τρία πνευστὰ ὄργανα.

Ο Μουσικογυμναστικὸς Σύλλογος «'Απόδλων» καὶ τὰ παιδιά τῆς φιλαρμονικῆς, εὐχαριστοῦν θερμῶς τὸν κ. Παπαδάκον διὰ τὴν ἔκδηλωσιν αὐτῆς τῆς οἰκονομικῆς ἡθικῆς συμπαραστάσεώς του εἰς τὸ ἐκπολιτιστικόν ἔργον των.

Ομοίως ἡ ἐφημερίς «Τὸ Σηροκάμπι» ἀπευθύνει εἰς τὸν κ. Εὐάγγελον Παπαδάκον τὰς πλέον θερμάς εὐχαριστίας διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ κάλυψιν τῶν ἔξδων τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΗΣ

Καθώς και τούτη ή ήμέρα χάνει τή ζωή της κι ό ήλιος, κοκκινοπρόσωπος, στέλνει τά τελευταία του άναβλέμματα στά πανύψηλα άγριοπλατάνια του Ταρδόντο, που δὲ προσφέρουν σκιά, μά θωριά, μιά άκομη έμπειρια έρχεται νά σοι γεμίσῃ τήν ψυχή μέ άναμικτα συναισθήματα.

Άκουμπισμένη ή γιαγιά στά σκαλοπάτια του σπιτιού τῶν παιδιών της παραδόθηκε στίς σκέψεις της και ἀποξέχαστηκε. Δέν είναι αὐτή που διάλεξε τὸν τόπο τούτο γιά μόνιμη κατοικία της. "Εμεινε μόνη κι ἄρρωστη. 'Αναγκάστηκε νά κάνῃ τὸ ταξίδι αὐτό τὸ ὑπερπόντιο γιά τὰ παιδιά της, που κέρδισαν στὸν τραχὺ ἀγῶνα τῆς δυναμικῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς ζωῆς. "Επρεπε νά είναι χαρούμενη. Τὸ ἀντίθετο δμως. Νοιώθει ξερριζωμένη, ξεπιτωμένη τῆς κόπηκε δ ὑπνος. Τὸ βάρος τῆς ξενιτεῖ αἵ ξφερε τήν κάμψι τῆς ἀντοχῆς της και σωπαίνει τώρα μέ δλη τή τραγικὴ ἀπλότητα. Δέν ἀνήκει στήν κατηγορία αὐτῶν που ἀπό ἐπάγγελμα σκέπτονται, ἀλλά ποτέ τά προβλήματά της δὲν πήρυν τέτοια μορφή. 'Ο συνειδησιακὸς ἔλεγχος τήν ἔρριξε σὲ βαθεῖς συλλογισμούς. 'Αλήθεια! «στή θλῖψι μας και στή χαρά συχνά οι νεκροὶ γυρίζουν». Κι ἔκει στίς μοναχές ώρες, τις ἀτέλειωτες στιγμές τῆς μοναξιᾶς, ἀνακαλεῖ στή μνήμη τὸ γέρο της σ' ἔνα τάφο, χορταρισμένο τώρα, μ' ἔνα καντήλι σβηστό και θλίβεται βαρειά. Τώρα που ἡ ἐνεργός δύναμι τῆς ζωῆς τήν ἀφισε, η ψυχή γέμισε ἀπό τόν καημὸν τῆς νοσταλγίας και η σκέψι ἔγινε φιλοσοφιος σα. 'Αντιπροσωπεύει ἔνα παρελθόν που ὑπάρχει χωρίς καμμιά προέκτασι στὸ παρόν. Μιά ζωή χωρίς περιθώρια, μὲ άνυπαρξία προοπτικῶν. Μάταια λοιπὸν ἀποζητάει τό λυτρωμό μέσα ἀπό τις δη

μιουργηθεῖσες δεσμεύσεις. Και καθώς ἀναλογίζεται τό διάβα τοῦ παλιοῦ καιροῦ, που τό ἀνασταίνουν οἱ φωνὲς τοῦ δειλινοῦ πού σβήνει, θυμάται τό σβηστὸ καντήλι . . .

Ή ίδια, προσωποποίησι τῆς λύπης, σ' ἔνα περιβάλλον ψυχικά οὐδέτερο, μένει πεισματικά προσηλωμένη σ' ἔκεινες τις ἀρχές, που τίς λένε σήμερα προλήψεις, γεμάτες ἀπό ταπεινότητα και μεγαλεῖο και ποὺ δὲν τῆς μένει δλόστερη νη ἐπιθυμία ἀπό τήν ἀπότισι φόρου εὐλαβείας σ' ἔνα μνῆμα, που τὸ φωτίζει λαμπρό καντήλι και τὸ μυρώνει ή ἀνασεμιά τοῦ μεσχολίβανου. Κι ἐπιμένει στή σιωπήλη της διαμυρτυρία μὲσα σ' ἔνα περιβάλλον πού τῆς στέρησε τήν ἐπιθυμία, που ἔγινε τό μόνο της παρά πονο.

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

"ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ,,

'Εκδίδεται ἀπό τήν 'Επιτροπήν
Κοινοτικῆς 'Αναπτύξεως
Ξηροκαμπίου Λακωνίας
'Υπεύθυνος διὰ τήν ἐπιλογήν
τῆς ᦒλης

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΟΣ

Καθηγητής Φιλολογίας
(Ξηροκάμπι Σπάρτης)
Τεχνική ἐπιμέλεια ἐκδόσεως
'Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΛ. ΝΙΚΟΛΑΡΟΣ
(Σπάρτη, Σταδίου 11)
Τιμὴ τεύχους Δρχ. 2.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Έφέτος—όπως έξι όλου και κάθε καλοκαίρι τα τελευταῖα χρόνια—ήταν πολὺ μεγάλος, ένθαρρυντικά μεγάλος, ό όριθμός των συμπατριώτων μας που ήλθαν μαζί με τις οἰκογένειές τους στο χωριό από την μακρινή Αμερική και τὸν παγω μένο Καναδᾶ γιά νά ξεκουραστούν, νά άναζωγονηθοῦν, νά προσκυνήσουν τὴν γῆ τους, νά χαροῦν κοντά στούς συγγενεῖς και τοὺς φίλους. Γεμάτη κάθε θράδυ ή πλατεῖα από τὸ χρούμενο, πολύθουσ πλῆθος τους· ξετρελλαμένα τὰ μικρά ἀπό τοὺς "Ελλήνες φίλους, συγγενόπουλα τὰ περισσότερα, κάνουν ἀγνώριστη τὴν πλατεῖα μὲ τὰ... ἐγγλέζικα τους· κυρίαρχη σ' αὐτά ή 'Αγγλική γλώσσα, ἔως ὅτου στὸ πρῶτο αὐτὸ φροντιστήριο, στὸ πρῶτο αὐτὸ σχολεῖο μάθουν τὸ ... «ré».· Εύτυχῶς ή γλῶσσα τοῦ πατέρατους, τοῦ παπποῦ τους δέν θὰ ξεχαστῇ...!! Καλωσορίσματα γι' αὐτούς ποὺ θὰ μείνουν πιὰ μαζί μας· εὐχές γι' αὐτούς ποὺ θὰ ξαναφύγουν· ἐλπίδες γιὰ δλους μας ἀπό τὸ όλοεν δγκούμενο κῦμα τῆς ἐπιστροφῆς.

Αἰσθανόμαστε ὑπερήφανοι και εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὶς κρίσεις τῶν ζένων, τῶν πολλῶν ζένων, ποὺ, σὰν ὑπάλληλοι, σὰν περοστικοί, σὰν τουρίστες, σὰν φιλοξενούμενοι, γνωρίζουν τὸ χωριό μας. Φίλος μας μίλησε γιά κάτι ποὺ δέν ὄμοιογοῦμε δτι δέν τὸ εἶχαμε συνειδητοποιήσει· τὰ τραγούδια, τὸ εἶδος τῶν τραγουδιῶν, ποὺ ἀκούγονται κυρίως τὰ δράδια ἀπ' τὶς δμορφες ταβέρνες και τὰ καφενεῖα, καθὼς και τὶς διασκεδάσεις δλων και μὰ λιστα τῶν νέων. Τραγούδια γιὰ τὶς πανάρχαιες 'Ελληνικὲς ρίζες μας, γιὰ τὴν φύσι και τὴν δμορφιὰ, γιά τὴν λεβεντιὰ, τὶς περιπέτειες και τὶς ἐλπίδες τοῦ πολύπαθου αἰσθηματία λαοῦ μας—τὰ ἀκριβά μας, πανάκριβα δημοτικά μας τραγούδια —, σύγχρονα ἐλαφρά, καθὼς και γνήσια λαϊκά τραγούδια, τραγούδια τέλος τοῦ συρμοῦ ἐλληνικά και ζένα... δχι δμως τρα

γούδια νοθευμένα ἀπό τὴν ἀνατολίτικη... «ἀπελπισία», δχι χοροὶ ποὺ μᾶς θυμίζουν δ, τι ἐπὶ ἔκατὸν πενήντα χρόνια θέλουμε και προσπαθοῦμε νὰ ξεχάσουμε... Λίγες οι ἔξαιρέσεις ποὺ δὲν ὄφειλονται δμως σέ καμμιά περίπτωση στοὺς Ξηροκαμπῖτες, ἀλλὰ σὲ ξένους, στρατευμένους και μή, ποὺ διασκεδάζουν κοντά μας. 'Η παράδοσις διατηρεῖται... μεγάλη ή συμβολή της σ' αὐτὸ τῆς μουσικῆς παιδείας ποὺ ἀποκτᾶται ἀπὸ τοὺς νέους στὴν φιλαρμονική.

'Η καμπάνα τῆς 'Αγια-Τριάδας δὲν ἀκούστηκε φέτος τὸ καλοκαίρι καμμιά φορά, βιαστική και ξετρελλαμένη καμμιά φατιὰ στὴν περιοχή μας γιὰ φέτος· κανένα σκούρο, θλιβερὸ «μπάλωμα» στὰ καταπράσινα δουνά μας. 'Αξίζουν θερμὰ συγχαρητήρια σ' δλους. Οι εὐχές μας θά βρίσκωνται κοντά, και τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι, σὲ κάθε δένδρο, σὲ κάθε δένδρο «μας», ποὺ στὸ κάμπτο ή στὸν Ταύγετο «μας» μεγαλώνει και «ζῆ»... «γιά μᾶς»...

Σὲ κάθε ἐκδήλωσι, και μᾶλιστα στὶς ἔθνικές γιορτές, ή Φιλαρμονική τοῦ χωριοῦ μας δίδει τὸ ἀπαραίτητο ἐκεῖνο χρῶ μα τῆς ἐπιβλητικότητος και γλυκύτητος μὲ τὴν φροντισμένη πάντοτε ἐμφάνιση τῆς. Τελευταῖα, κατὰ τὴν ήμερα τῆς Πολεμικῆς 'Αρετῆς και τῆς 28ης 'Οκτωβρίου ἐκτὸς ἀπό τὴν ἀναμφισβήτητη πρόσθιο διαπιστώσαμε δτι ή διαδοχὴ τῶν ἀποχωρούντων μαθητῶν ἔξασφαλίζεται πλήρως ἀπὸ τοὺς μικρότερους· σχεδὸν καθ' δλοκληρίαν ἀνανεωμένη και μὲ μικράς στὴν ήλικια μαθητές ὑπόσχεται ἐπιτυχίαν και συνέχειαν. Είναι εύτυχής σύμπτωσις ή παρουσία στὸ χωριό μας τοῦ ἀρχιμουσικοῦ κ. 'Απ. Μόσχου, δταν μᾶλιστα δχι μδον ἀλλαι κωμοπόλεις μὲ παράδοσιν ἐτῶν εἰς τὴν Φιλαρμονικήν, ἀλλὰ και αὐτὴ ή Σπάρτη στεροῦνται ἀρχιμουσικοῦ περισσότερο σημαντικὸ δμως είναι ή καλλιτεχνικὴ ἀξία τοῦ κ. Μόσχου, δ

5 —

ΓΟΡΑΝΟΙ

ΟΙ ΓΟΡΑΝΟΙ κείνται ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ταῦγέτου καὶ ἡσαν ἡ πρωτεύουσα τοῦ πρώην δήμου Φελλίας, δῆτις περιελάμβανε τὴν Ἀρναν, Κωτσαντίναν, Κουρτσούναν, Λιαντίναν, Πολοβίτσαν καὶ Ποτσιμιάν. Ἀπέχει τῆς Σπάρτης περὶ τὰ 25 χλμ. καὶ ἔχει σήμερον περὶ τοὺς 430 κατοίκους.

Ἡ τοποθεσία τοῦ χωρίου εἶναι μᾶλλον ἀνώμαλος, κατάφυτος ἀπὸ παντὸς εἴδους καρποφόρα δένδρα, ἀμπέλια καὶ ἄφθονα νερά. Εἶναι ἔνα ἀπό τὰ ὑγιεινότερα χωρία τῆς Λακεδαιμονίου καὶ διὰ τό καλοκαίρι ἀποτελεῖ ἔνα πολύ εὐχάριστον τόπον διαμονῆς. Ἡ τοποθεσία φαίνεται, διτὶ ἐπελέγη λόγω τοῦ όχυροῦ αὐτῆς διὰ τὴν προστασίαν τῶν κατοίκων ἀπὸ ἔχθρικάς ἐπιδρομάς. Δείγματα ύπαρχουν διτὶ τὸ χωρίον ἐκτίσθη μετά τήν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου.

Τοιαύτα δέ εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν ὀνόματα οἰκογενειῶν, ἔχουσῶν τὴν ἀρχήν αὐτῶν εἰς Βυζαντινάς τοιαύτας, ἀφ' ἐ-

τέρου δὲ αἱ ὀνομασίαι καὶ τὰ ἔρείπια τῶν ναῶν καὶ ἔξωκκλησίων μετά τῶν ἀγιογραφιῶν αὐτῶν τοῦ 15ου αἰώνιος, καθὼς καὶ αἱ δύο πλησίον μοναὶ Γόλας καὶ Ζερμπίτσης. Περὶ τὰ τρία τέταρτα τῆς ώρας βορειοδυτικῶς τῶν Γοράνων κείται τὸ λατομεῖον «ἡ Γυναίκα», ἐκμετάλλευσις τοῦ δποίου φαίνεται διτὶ ἔγινετο ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ εἰς τό δποίον πολλοὶ ἡμίτελεῖς κλινεῖς καὶ κιονόκρανα κατέκειντο, ὅταν ἥρχισεν ἡ οἰκοδόμησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου. Μία ώραν πρὸς δυσμάς τοῦ χωρίου κείται ἡ τοποθεσία «Ἀρκίναι», ὅπου τὸ 1889 ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Χ. Τσούντα ἀρχαῖος θολωτός τόφος, εἰς τόν δποίον εύρεθησαν πεντήρα κτερίσματα.

Περὶ Γοράνων γενικῶς πολλά ἀναφέρει ὁ ἀείμινηστος Παν. Χ. Δούκας εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ Σπάρτη διὰ μέσου τῶν αἰώνων».

Χρῆστος Παν. Καψάλης

ὄποιος, δπως μᾶς εἴπε, γοητευμένος ἀπὸ τὸ Ξηροκάμπι καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μουσικοαθλητικοῦ συλλόγου «Ἀπόλλων» βρῆκε ἐδῶ τό ἐρημητήριό του, τὴν γωνιά, πού παράλληλα μέ τὴν διδασκαλία, μπορεῖ νὰ ἀφοσιωθῇ στὴν συνθετική καὶ ἐνορχηστρωτική του δουλειὰ πού, δπως ξέρουμε, τὴν ἔκδοσιν της περιμένουν ἀνυπόμονα σ' ὅλη τὴν Ελλάδα.

Ἡταν καὶ φέτος τοῦ 'Αι—Λιὸς λίγοι αὐτοὶ ποὺ «έτδλημσαν» τό γιορταστικὸ ἀναβάπτισμα στὴν χυρυφή πολλοὶ περισσότεροι, κάθε χρόνο περισσότεροι, αὐτοὶ ποὺ ἀνέβηκαν στὴν Κουμουστά. Μερικοὶ ἀποβραδύς, ἄλλοι πρωὶ—πρωὶ. Τραγού-

δια κάτω ἀπ' τ' ἀστρα τὸ βράδυ, γύρω ἀπὸ τὴν... βραστή γίδα, χορὸς καὶ γλυκόλαλο ολαρίνο τ' ἀπομεσήμερο κάτω ἀπὸ τὸν πλάτανο. Πλότη συγκίνηση γιὰ τοὺς παλιότερους· πόστη χαρὰ γιὰ μᾶς τοὺς νέους πού «ζήσαμε» στιγμὲς τοῦ παρελθόντος καὶ πλησιάσαμε τίς πηγὲς τοῦ δημοτικοῦ μας τραγουδιοῦ, στὴν γνήσια ἐκφρασὶ του καὶ στὸ αὐθεντικὸ του περιβάλλον. Πάνω ἀπ' ὅλα δμως τίς ὑπέροχες στιγμές γιὰ δλους μας τῆς Θείας Λειτουργίας μέσα στὸ διωλισμένο μισοσκόταδο τῆς παλιᾶς Βυζαντινῆς ἐκκλησίας, μέ τὸ ὑπέροχο τέμπλο καὶ τὸν χρόνο σταματημένο στὴν ἐποχή της...

Ἐπιμέλεια: Σ. Α. Σ. Φ.

Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ

‘Η φουστανέλλα, ή πολύπτυχη και λευκή έθνικη ένδυμασία τῶν Ἑλλήνων, φοριέται σήμερα μόνο άπό τούς ευζώνους τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς. Πόση συγκίνησι οὖμας και πόσες αἱ ναμνήσεις δὲν γεννᾶ στοὺς παλαιοτέρους, ποὺ, ἔχουν ζωηρές εἰκόνες ἀπὸ τούς φουστανελλοφόρους γέροντες, ποὺ πιστοὶ στὴν παρὰδοσι, πέθαναν μ' αὐτὴν, ὅταν στὶς μεγάλες έθνικές γιορτές τίς φοροῦν τά λεβεντόκορμα Ἑλληνόπουλα. Στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ἡταν ἡ κοινὴ ένδυμασία τοῦ λαοῦ μας καὶ στὰ 1821, ὅταν ὁ σκλαβομένος ραγιᾶς σήκωσε τὸ καριοφίλι, γιά νὰ διώξῃ τὸν κατακτητή, σάν πολεμικὴ του στολή καθιέρωσε τὴν φουστανέλλα. Ποιά εἶναι οὖμας ἡ προέλευσι της;

Δέν ὑπάρχει ομόφωνη γνώμη τῶν ἀρχαιολόγων, ιστορικῶν καὶ λαογράφων. ‘Ἄλλοι ίσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἀπομεινάρι τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ χιτῶνα καὶ ἄλλοι κατάλοιπο τῆς στολῆς τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων στρατιωτῶν. Γεγονός παραμένει ὅτι ἡ φουστανέλλα ἐπιβλήθηκε σὰν έθνική φορεσιά καὶ δημιούργησε μεγάλη παράδοσι στὴ χώρα μας. Κατασκευαζότανέ ἀπὸ λευκό ὑφασμα καὶ στά νεώτερα χρόνια ἀπὸ πανὶ ἢ ἀπὸ χασέ. Γιά μιὰ πλήρη φουστανέλλα ἐχρειάζοντο 50 πῆχες ὑφασμα. Μετά τὰ χρόνια τοῦ ‘Οθωνα τά φράγκικα κου

στούμια ἄρχισαν νὰ ἐπικρατοῦν σάν κύρια ἐνδυμασία τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ’ ἀρκετοί ἥσαν ἐκεῖνοι ποὺ φοροῦσαν τὴν φουστανέλλα ὡς τὰ τελευταῖα χρόνια.

Στὸ χωριὸ μας ὁ τελευταῖος φουστανελλοφόρος πέθανε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1952. Ἡταν ὁ Δημήτριος Ε. Σολωμός, ὁ γερο-Δημήτρακας. Ἡ μνήμη τῶν συγχωριανῶν μας οὖμας διατήρησε καὶ ἄλλους, ποὺ τίμησαν τὴν έθνική μας φορεσιά καθημερινὰ, σ’ ὅλη τους τή ζωή.

‘Ο Ἀνδρέας Κυριακάκος, ποὺ πέθανε τό 1950, φημιζότανε γιά τὶς ὀλοκάθαρες φουστανέλλες του. Τό ντύσιμό του ἡταν πάντα ἄψογο καὶ λέγεται ὅτι μαζί του ἔφερνε συνέχεια ἔνα μαντήλι, γιά νὰ σκουπίζῃ τὶς καρέκλες ποὺ θά καθότανε καὶ δὲν ἄφινε κανένα, πού κάπνιζε, νὰ τὸν πλησιάζῃ μὴ τυχὸν καὶ πέση στὰχτη πάνω τους.

Πρό τοῦ 1920 ἔζησε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς Ματθαίος, περίφημος κυνηγὸς, ὁ ὁποῖος μαζί μὲ τὴν ὑπόλοιπη στολή φοροῦσε καὶ φέσι κόκκινο μὲ γαλάζια φούντα ἀντὶ τῆς σκουφίτσας ποὺ φοροῦσαν οἱ ἄλλοι.

‘Ο ωραιότερος οὖμας καὶ ὁ πιό λεβέντης φουστανελλάς τῆς περιοχῆς μας ἡταν ὁ Ἀνδρέας Κομνηνὸς ποὺ νεώτατος, μόλις 36 ἐτῶν, πέθανε τό 1896.

‘Η καθημερινὴ φορεσιὰ τῶν συγχωριανῶν μας ἡταν ἡ ἀλατ-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

— Γεννήσεις: 'Η κ. Γιώτα Κυριακάκου τοῦ Γεωρ. ἔτεκεν ἄρρεν. 'Η κ. Ἀγγελικὴ Λάσκαρη τοῦ Χρίστου θῆλυ καὶ ἡ κ. Ἐλένη Καπετανάκου τοῦ Σταύρου ἄρρεν.

— Ἀρραβώνες: "Εδωσαν ἀμοιβαίαν ύποσχεσιν γάμου: δ. κ. Κώστας Σωτηρέλλης μετά τῆς δ. Μαρίας Χ. Κονίδου καὶ ὁ Κώστας Παπανικολάου μετά τῆς δ. Βασιλικῆς Π. Σολωμοῦ.

— Γάμοι: 'Ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των: δ. κ. Παναγιώτης Μ. Κονίδης μετά τῆς δ. Βασιλικῆς Φλώρου. 'Ο κ. Γεώργιος Σ. Ἀραχωβίτης μετά τῆς δ. Ματίνας Καλοειδῆ. 'Ο κ. Ἀντώνιος Δ. Κουμουστιώτης μετά τῆς δ. Βενετίας Δημάκη. 'Ο κ. Ξενο-

ζένια ρομπίτσα καὶ μόνο σὲ γιορτές ἡ Κυριακές φοροῦσαν τίς φουστανέλλες.

— Άλησμόνητοι θά μείνουν οἱ γάμοι, πού γινόντουσαν πρίν τό 1920. "Ολοι οἱ συμπέθεροι ἥσαν φουστανέλλάδες. Μάλιστα πρίν τό 1900, δταν ὁ Δημοσθένης Ματάλας παντρεύτηκε μία Πετροπούλιτσα, ἀπό τὸν Πύργο τοῦ Πετροπούλακη τῆς Μούσγας, ἐφερε μαζί του, γιὰ νά παραλάβουν τὴν νύφη, καὶ 800 ἔνοπλους φουστανέλλοφόρους. Τούς Κουμουστιώτες τοὺς χαιρότανε κανεὶς στὴν γιορτή τοῦ "Αι Λιᾶ, πού λευκοντυμένοι ὅλοι χόρευαν γύρο ἀπὸ τὸν Πλάτανο. Σήμερα σπάνια νά δῆς κανένα γεροντάκι νά φορᾶ ἀλατζένια ρόμπα. Οἱ φουστανέλλες, ἵερα κειμήλια, βρίσκονται κρυμμένες στά μπαούλα τῶν γυναικῶν τοῦ χωριοῦ μας καὶ κάνουν πανηγυρικά τὴν ἐμφάνισί τους στὶς 25 Μαρτίου.

Βασιλική Π. Σολωμοῦ

φῶν Κυριακόπουλος μετά τῆς δ. Βασιλικῆς Ε. Σωμῆ. 'Ο κ. Δημήτριος Γ. Μανιάτης μετά τῆς δ. Πίττας Α. Ἀρμπούζη καὶ ὁ κ. Σπύρος Ν. Μανωλάκος μετά τῆς δ. "Ολ. Ἀτασθέ.

— Βαπτίσεις: 'Ο κ. Γεώργιος Σολωμός ἐβάπτισε τὸν υἱὸν τοῦ κ. Γεωργίου Μιχαλάκου καὶ ὡνόμασεν αὐτὸν Νικόλαον, ἡ κ. Ἐλένη Κουκοροῦ τὴν κόρην τοῦ κ. 'Ηλία Κονίδη καὶ ἔδωσε τὸ ὄνομα Μαρία, οἱ κ. κ. Κ. Κονίδης καὶ Τάκης Παυλούνης τὰ δῖδυμα τέκνα τοῦ κ. Παναγιώτη Σταρόγιαννη καὶ ἔδωσαν τὸ δυόματα Κωνσταντίνος καὶ Παντελής. 'Ο κ. Τόμπρος τὸν υἱὸν τοῦ κ. Τζίμη 'Ηλιοπούλου καὶ ἔδωσε τὸ ὄνομα Γεώργιος. 'Η κ. Μαρία Κακαγιάννη τὸν υἱὸν τοῦ κ. Μιχαήλ 'Ιππιώτη καὶ ἔδωσε τὸ ὄνομα Πέτρος. Οἱ κ. Γεώργιος Κατσαρός καὶ Βασίλης Ρουμελιώτης τὸν υἱὸν τοῦ κ. Βασ. Χριστάκου καὶ ἔδωσαν τὸ ὄνομα Σταύρος. 'Ο κ. Κυριάκος Κουμουστιώτης τὴν κόρην τοῦ κ. Ξενοφ. Κωτσοπούλου καὶ ἔδωσε τὸ δυόμα Γεώργια καὶ ἡ δ. Σταυρούλα Βλογιανίτου τὸν υἱὸν τοῦ κ. Κωνίδη καὶ ἔδωσε τὸ δυόμα Προκόπιος.

— Θάνατοι: 'Απεβίωσεν, ἐπειτα ἀπὸ τροχαίον ἀτύχημα, ὁ Γεώργιος Μανιάτης. 'Ο μοίως ὁ Γεώργιος Ντουκόγιαννης ἀπὸ τοὺς Ἀρκασάδες καὶ ὁ Βασίλειος Διακούμακος ἀπὸ τὸ Ξηροκάμπι.

— Λαμπράν ἐπιτυχίαν, ὅπως καὶ κάθε χρόνο, ἐσπειρώσαν οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου μας εἰς τὰς ἐφετεινὰς εἰσαγωγικάς ἔξετάσεις. 'Ἐπέτυχον οἱ κάτωθι: Γεώργιος Π. Σολωμός εἰς τὴν Σχολὴν Πολιτικῶν Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π., 'Ανδρέας Λ. Θεοφιλόπουλος εἰς τὴν 'Ανωτάτην Βιομηχανικήν, 'Η Εύτυχια Λαμπριανάκου εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, ἡ 'Ελένη Κ. Συνάθετου εἰς τὴν 'Ιατρικήν, ἡ 'Άδαμαντιά Ε. Παπαδάκου εἰς τὴν Γυμναστικήν 'Ακαδημίαν, ὁ Γεώργιος Νικολακάκος εἰς τὴν 'Ανωτάτην Βιομηχανικήν, ἡ 'Ελένη Δ. Κομνηνού εἰς τὴν Γυμναστικήν 'Ακαδημίαν, ἡ 'Ελπινίκη Π. Παπακωνσταντίνου εἰς τὴν Πάντειον καὶ ὁ Δημήτριος Τζαννέτος εἰς τὴν 'Ανωτάτην 'Εμπορικήν.

— 'Ελσθομεν συνδρομάς διά τὴν ἐφημερίδα μας ἀπὸ τοὺς: κ. Χρίστον Γ. Παπαδάκον, κ. Δημήτρων Πιστιώλη (Μιχαλάκακον), κ. Γεώργιον Στεργιανούπουλον, κ. Γεώργιον Θ. Μανδραπήλαιν καὶ τὴν δ. 'Ιωργήνειαν Καράμπελα (ἀπὸ τὰ Τζαννέτα καὶ ἀπὸ πολλῶν ἔτῶν διαμένουσαν εἰς ΗΠΑ).

Παναγιώτα Γ. Σολωμοῦ